

Research Paper

A Comparative Study of Judicial Records in Islamic, Iranian and French Law

Babak Pourghahramani*¹ , Mehrdad Teymouri²

¹ Associate Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran

² PhD Student in Criminal Law and Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran

 10.22080/LPS.2022.23615.1343

Received:
March 26, 2022

Accepted:
July 10, 2022

Available online:
July 19, 2022

Keywords:
Judicial record, Criminal record, Criminal procedure, Restoration of dignity, Islam, Iran, France

Main Subjects :
Criminal Law and Criminology

Abstract

Judicial records, created to identify the judicial status of a natural or legal person, are used in all stages of the proceedings from the beginning of the prosecution to the execution of the sentence and even after the execution of the sentence. They play a key role in police and judicial decisions. This article aims to make a comparative study of the judicial records in Islamic law and Iranian and French laws. After examining its position using library documents and resources and taking a descriptive and analytical approach, it was found that a judicial record is required for people under 18 years in Iran while this is not the case in France. Moreover, obtaining the judicial record information is difficult in the Islamic and Iranian laws while being easy in France. Getting a judicial record needs payment in Iran while it is free of charge in France. It is also impossible to delete the history of judicial records in Iran while it is totally possible in France. In the Islamic and Iranian laws, a judicial record is divided into criminal, legal and administrative parts and the record of financial convictions is separate while there are no such divisions in France.

*Corresponding Author: Babak Pourghahramani
Address: Associate Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Maragheh Branch, Islamic Azad University, Maragheh, Iran

Email: b.pourghahramani@yahoo.com

Extended Abstract

1. Introduction

Considering the existential philosophy of the Judicial Registry and emphasizing the legal rules and regulations, the preservation of citizens' records in criminal matters after the issuance of a verdict and its certainty is inevitable. Establishing criminal records by emphasizing the legal criteria (Article 1 of the Criminal Procedure Code, which refers to the observance of the rights of the accused) is a necessary action that will immediately deprive the citizens of social rights by including the effective criminal convictions in his/her criminal record. The criminal law of every country is a mirror of the values that govern that society, and the changes that take place in the criminal law are the result of changes in the society and values or attitudes. The criminal law of our country is no exception to this principle. Criminals who are tried and convicted after committing a crime are considered mystics with a criminal record. They are punished and also deprived of some social rights for a while and in case of recidivism, they are subject to the provisions of aggravation of punishment, the right to suspend the execution of the sentence or amnesty and parole and other criminal amnesties. Considering that maintaining social order and security against criminals requires knowledge of the criminal history of the people who have committed the crimes, it is very important to obtain the criminal history of the individuals through obtaining information from the judicial records. Also, knowing the background of individuals is very effective in the scientific detection of crimes by the police, because it allows the police to have control over the criminals and prevent the possibility of

committing a crime. Considering the importance of judicial record in all stages of criminal proceedings and the need to recognize and examine this institution, the present research tries to compare the legal systems of judicial records in the Islamic, Iranian and French laws.

2. Research Methodology

The present article is applied in terms of purpose and takes a descriptive-analytical approach to study the data obtained data from library sources.

3. Results

The findings indicate that that a judicial record is required for people under 18 years in Iran while this is not the case in France. Moreover, obtaining the judicial record information is difficult in the Islamic and Iranian laws while being easy in France. Getting a judicial record needs payment in Iran while it is free of charge in France. It is also impossible to delete the history of judicial records in Iran while it is totally possible in France. In the Islamic and Iranian laws, a judicial record is divided into criminal, legal and administrative parts and the record of financial convictions is separate while there are no such divisions in France.

4. Conclusion

A comparative study of the institution of judicial records in the Islamic, Iranian and French laws shows that it is one of the institutions accepted by Sharia and Islamic law. It has also been recognized in the Iranian and French legal systems for many years. The findings and results of this article indicate that the judicial records in the Islamic law are influenced by Quranic teachings. According to the Islamic law, eliminating the bad background and effects of the conviction can help the criminals to act like other citizens, return to their social life, and enjoy their social

rights again. Therefore, to re-socialize the convicts and create new opportunities for them, their crimes should be neglected after the end of punishment. This conveys the dynamism of the Islamic law and its attention to training the criminals.

Funding

There was no funding.

Authors' contribution

Authors had an equal contribution.

Conflict of interest

The authors stated no conflict of interest in this study.

Acknowledgments

The authors are grateful to all the editors of the Journal of Comparative Law Research who have cooperated in reviewing the article.

علمی پژوهشی

مطالعه تطبیقی نهاد سجل قضایی در حقوق اسلام، ایران و فرانسه

بابک پورقهرمانی^{*۱}، مهرداد تیموری^۲

^۱ دانشیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران
^۲ دانشجوی مقطع دکتری تخصصی حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه، دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران

 10.22080/LPS.2022.23615.1343

چکیده

سجل قضایی که به‌منظور شناسایی وضعیت قضایی هر شخص حقیقی و حقوقی به وجود آمده است، در تمامی مراحل دادرسی از زمان شروع تعقیب تا اجرای حکم و حتی پس از اجرای حکم کاربرد داشته و نقش اساسی در تصمیم‌گیری‌های پلیسی و قضایی در خصوص اشخاص ایفا می‌کند. این مقاله با هدف مطالعه تطبیقی نهاد سجل قضایی در حقوق اسلام و کشور ایران و فرانسه و بررسی جایگاه آن، با استفاده از اسناد و منابع کتابخانه‌ای و به روش توصیفی و تحلیلی به این نتیجه رسیده است که تشکیل سجل قضایی برای افراد زیر ۱۸ سال در ایران و عدم تشکیل آن در فرانسه، لزوم دستیابی به اطلاعات سجل قضایی در حقوق اسلام و دشوار بودن مراحل آن در ایران و سهولت آن در فرانسه، اخذ هزینه در دستیابی به سجل قضایی در ایران و رایگان بودن آن در فرانسه، عدم امکان حذف سابقه سجل قضایی در ایران و امکان حذف آن در فرانسه و لزوم بازاجتماعی شدن در حقوق اسلام، تقسیم‌بندی سجل قضایی به سه قسمت کیفری، حقوقی و اداری و جدا نمودن سجل محکومیت‌های مالی در ایران و عدم وجود چنین تقسیم‌بندی در فرانسه و نگرش مثبت به نهاد سجل قضایی در حقوق اسلام و فرانسه ازجمله تفاوت‌های این نهاد می‌باشند.

تاریخ دریافت:

۶ فروردین ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش:

۱۹ تیر ۱۴۰۱

تاریخ انتشار:

۲۸ تیر ۱۴۰۱

کلیدواژه‌ها:

سجل قضایی، سوءپیشینه، آیین دادرسی کیفری، اعاده حیثیت، اسلام، ایران، فرانسه.

* نویسنده مسئول: بابک پورقهرمانی

آدرس: دانشیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد مراغه،
دانشگاه آزاد اسلامی، مراغه، ایران

ایمیل: b.pourghahramani@yahoo.com

مقدمه

اعتراضی تقسیم شده بود (جعفری لنگرودی، ۱۳۷۸: ۹۶). به عبارت ساده مفهوم لغوی سجل قضایی، شناسنامه هر شخص اعم از حقیقی و حقوقی در رابطه با وضع قضایی خودش می‌باشد.

سوابق کیفری پرونده‌ای است که شامل محکومیت‌های کیفری یک فرد است و در اختیار مقامات عمومی قرار دارد. مشخصات سوابق کیفری هم از نظر روش اداره و هم از نظر محتوای آن، از کشوری به کشور دیگر متفاوت است (Pradel, 2008: 892). در مفهوم لغوی در حقوق فرانسه واژه سجل را تحت عنوان «casier» به معنی قفسه کتاب، پرونده، می‌شناسند و واژه قضایی تحت عنوان «Judiciaire» به معنای سیستم قضایی شناخته می‌شود. هم‌چنین در مفهوم اصطلاحی در حقوق فرانسه واژه «Casier Judiciaire» به سجل قضایی اختصاص داده شده. این واژه به گزارشی کاغذی یا کامپیوتری که دربردارنده شناسه‌های فردی، توقیف شخص و وضعیت بعدی او است تعریف شده است. بنابراین سجل قضایی وسیله‌ای است که توسط آن می‌توان به وضعیت کیفری افراد دست پیدا کرد تا بتوان با کمک آن به اهداف والایی که عدالت کیفری به دنبال دارند رسید.

در خصوص پیشینه تحقیق نیز مطالعاتی انجام یافته است که به نتایج چند مورد اشاره می‌گردد؛ پورقهرمانی و تیموری (۱۳۹۹)، در مقاله‌ای تحت عنوان «چالش‌های فراروی نهاد سجل قضایی به‌عنوان ابزار کشف علمی جرایم با تکیه بر آیین‌نامه سجل قضایی مصوب ۱۳۹۸» به این نکته اشاره داشته‌اند که: مجرمانی که پس از ارتکاب جرم در سیر مراحل قانونی محاکمه و محکوم گردند، عرفاً سابقه‌دار (دارای سوءپیشینه کیفری) محسوب شده و در مواردی که قانون تعیین نموده، ممکن است علاوه بر تحمل کیفر برای مدتی از بعضی حقوق اجتماعی نیز محروم شوند و در صورت تکرار جرم، مشمول مقررات تشدید مجازات، عدم برخورداری از

با توجه فلسفه وجودی نهاد سجل قضایی و بنا به اقتضاء و با تأکید بر قواعد و ضوابط قانونی حفظ و نگهداری سوابق شهروندان در امور کیفری پس از صدور حکم و قطعیت آن، امری اجتناب‌ناپذیر است. ایجاد سجل کیفری با تأکید بر موازین قانونی (ماده ۱ ق.آ.د.ک که اشاره به رعایت حقوق متهم داشته است) جلوگیری از استبداد هویت و علاوه بر آن حفظ حقوق جامعه (تکرار جرم) و رعایت اصل دادگری (شخصی‌سازی مجازات) اقدامی ضروری که با درج هر یک از محکومیت‌های مؤثر کیفری در سجل یا پیشینه کیفری شهروند، بی‌دریغ وی را از حقوق اجتماعی محروم خواهد ساخت (آقا بابایی و همکاران، ۱۳۹۶: ۲). مفهوم سجل قضایی در لغت به معنی عهدنامه یا نامه احکام است و در فرهنگ لغات از آن به‌عنوان صورت‌مجلس یا نامه‌ای که قاضی در آن صورت دعاوی را می‌نوشت یاد کرده‌اند؛ اما از جهت حقوقی سجل کیفری همان شناسنامه کیفری است که در آن پیشینه و سوابق کیفری افراد و برخی از محکومیت‌های مدنی آنان ثبت و ضبط می‌شود (شریفی و رجبیه، ۱۳۹۵: ۲۲). سجل قضایی در اصطلاح به معنای تأسیس مرکزی است که سوابق محکومیت اشخاص در آن ثبت شود و در موارد لزوم از آن گواهی عدم سوءپیشینه یا خلاف آن اخذ گردد (شیخ‌زاده، ۱۳۸۴، ۷۶). هم‌چنین سجل در حقوق اسلامی به معنی دادنامه استعمال شده است و عبارت (سجلات و محاضر) به معنی دادنامه و صورت مجالس دادگاه‌ها بوده است. قضات شرعی از دادنامه دو نسخه تهیه می‌کردند که یکی را به محکوم‌علیه و دیگری را در بایگانی محکمه که (دیوان الحکم) نامیده می‌شد نگه می‌داشتند و روی این نسخه می‌نوشتند (سجل فلان بن فلان) یعنی دادنامه راجع به فلان که پسر یا فرزند فلان است. سجل در آن زمان به دو نوع سجل وقوعی که در آن وقوع عقد و معامله را گواهی می‌کردند و سجل

بسیار تأثیرگذار است، زیرا این امکان را می‌دهد تا بزهکاران به سبب انجام جرم تحت کنترل پلیس باشند و با بهره‌گیری از اطلاعات و سوابق اشخاص در آینده از امکان ارتکاب جرم جلوگیری شود. لذا با توجه به اهمیت سجل قضایی در تمام مراحل رسیدگی کیفری مقاله حاضر درصدد پاسخ به این سؤال اصلی می‌باشد که نهاد سجل قضایی چه جایگاهی در نظام حقوقی اسلام، ایران و فرانسه دارد و دارای چه تفاوت‌هایی هستند؟

هدف از پژوهش حاضر که به صورت کاربردی است، شناخت جایگاه و بررسی شرایط، آثار، وجود تفاوت‌ها و نقاط قوت و ضعف نهاد سجل قضایی در هر یک نظام‌های حقوقی اسلام، ایران و فرانسه به روش تحلیل محتوا صورت گرفته است. در تنظیم پژوهش، با بررسی نهاد سجل قضایی در نظام‌های حقوقی اسلام، ایران و فرانسه و تجزیه و تحلیل اطلاعات کسب شده به صورت توصیفی و تحلیلی نهاد سجل قضایی در مرحله ایجاد سجل قضایی، دسترسی به سجل قضایی و حذف سجل قضایی مورد تطبیق قرار گرفته است.

۱ جایگاه سجل قضایی در نظام حقوقی اسلام

در خصوص جایگاه سجل قضایی در حقوق اسلام می‌توان به آیات متعدد در قرآن کریم تمسک جست. برای نمونه می‌توان به آیات ۷ و ۸ و ۹ سوره مبارکه مطففین اشاره نمود که مطابق آیه ۷: «كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سَجِّينٍ» ترجمه: این چنین نیست که می‌پندارند (در آن روز) یقیناً پرونده بدکاران در سَجِّین است؛ هم‌چنین آیه ۸: «وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَجِّينٌ» ترجمه: و تو چه می‌دانی که سَجِّین چیست؟ و در آیه ۹: «كِتَابٌ مَّرْهُومٌ» ترجمه: قضا و سرنوشتی حتمی (برای خائنان) است؛ و آیه ۱۴ سوره مبارکه تکویر: «عَلِمَتْ نَفْسٌ مَا أُخْضِرَتْ» ترجمه: در آن هنگام (که روز قیامت است) هر نفسی هر آنچه بر خود حاضر کرده همه را بداند؛ اشاره کرد. سوره

حق تعلیق اجرای حکم یا عفو و آزادی مشروط و سایر ارفاق‌های کیفری گردند. در مقاله‌ای دیگر از شریفی و رجیبه (۱۳۹۵)، تحت عنوان «بررسی سجل کیفری و گواهی عدم سوءپیشینه در حقوق ایران» به این نتیجه رسیده‌اند که: حفظ و نگهداری سابقه کیفری شهروندان اهمیت زیادی دارد. سجل قضایی این امکان را به صاحب‌منصبان قضایی می‌دهد که با شناخت شخصیت فرد بزهکار، در تطبیق مجازات متناسب، تخفیف، تشدید تعلیق مجازات‌های وی تدابیر شایسته اتخاذ کنند. هم‌چنین، علی‌آبادی (۱۳۸۵)، در کتاب خود تحت عنوان «حقوق جنایی» به این نکته اشاره داشته است که: تأسیس مرکزی برای ثبت و ضبط سوابق به نیمه قرن نوزدهم برمی‌گردد که بنیان‌گذار این تأسیس فرانسه است. استاد علی‌آبادی در کتاب حقوق جنایی در این باره بیان کرده‌اند: در اواسط قرن نوزدهم بود که دادستان کل فرانسه دفتر سجل کیفری را ابتکار نمود و در نطق خود پس از تعطیلات تابستانی آن را توجیه کرد سپس وزیر دادگستری در ضمن بخشنامه‌ای دستور داد آن را به موقع اجرا گذارند که مدت مدیدی دفتر سجل قضایی طبق قانون ۱۸۹۰ و قانون ۱۹۰۰ اداره می‌شد؛ اما بعداً فرمان ۱۹۴۵ در خصوص سجل قضایی و اعاده حیثیت، قائم‌مقام آن شد و مقررات آن ضمیمه آیین دادرسی کیفری گردید. با مذاقه در پیشینه تحقیق نوآوری مقاله حاضر از حیث نگاه و اندیشه متمایز در بررسی جایگاه، شرایط و تفاوت‌های نهاد سجل قضایی در نظام حقوقی اسلام، ایران و فرانسه و شناسایی نقاط قوت و ضعف هر کدام در راستای رفع آن‌ها در حقوق داخلی می‌باشد.

با توجه به این‌که حفظ نظم و امنیت اجتماعی در برابر مجرمان نیازمند اطلاع از پیشینه کیفری اشخاصی است که مرتکب جرم شده‌اند، لذا دستیابی به پیشینه کیفری اشخاص از طریق اطلاعاتی که از سجل قضایی به دست می‌آید بسیار حائز اهمیت است. هم‌چنین، اطلاع از پیشینه اشخاص در کشف علمی جرایم نیز از سوی پلیس

می‌شود تا به هنگام حساب هیچ‌گونه عذر و بهانه‌ای برای هیچ‌کس باقی نماند (مکارم شیرازی، ۱۳۶۸: ۲۵۵-۲۵۶). با استنباط از آیات فوق بر لزوم ثبت سجل قضایی و تمایز افراد بزهکار با ناکرده بزه آشکار می‌گردد.

هم‌چنین در سوره مبارکه تکویر نیز به سجل قضایی اشاره شده است. این سوره قیامت را با ذکر پاره‌ای از مقدمات و نشانی‌های آن و پاره‌ای از آنچه در آن روز واقع می‌شود متذکر و یادآور می‌شود و آن روز را روزی توصیف می‌کند که در آن عمل انسان هرچه باشد کشف می‌گردد. در آیات این سوره مبارکه، قرآن شریف از نشانه‌های فرارسیدن رستاخیز و گوشه‌ای از آن رویدادها را در دو بخش و دو مرحله شرح می‌دهد. ۱- نشانه‌های هشتگانه فرار رسیدن رستاخیز. ۲- گوشه‌ای از رویدادهای آن روز بزرگ که عبارت‌اند از: گشوده شدن کارنامه‌های زندگی انسان‌ها و روبه‌رو شدن انسان‌ها با عملکرد خویش و پاداش و کیفر آن (الطبرسی، ۱۳۸۰: ۷۸۰). تفسیر آیه ۱۴ سوره مبارکه تکویر نشان می‌دهد که همه اعمال انسان‌ها در روز رستاخیز حاضر خواهد شد و علم و آگاهی آدمی نسبت به آن‌ها عملی توأم با شهود و مشاهده خواهد بود، این حقیقت در آیات متعددی دیگری از قرآن آمده است، برای نمونه در آخر آیه ۴۹ سوره مبارکه کهف می‌خوانیم: «وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظِلُّمُ رَبُّكَ أَحَدًا» ترجمه: و در آن کتاب همه اعمال خود را حاضر بینند و خدا به هیچ‌کس ستم نخواهد کرد؛ و نیز آیات ۷ و ۸ سوره مبارکه زلزال می‌خوانیم: «فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ» ترجمه: پس هر کس به قدر ذره‌ای کار نیک کرده باشد (پاداش) آن را خواهد دید. «وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ» ترجمه: و هر کس به قدر ذره‌ای کار زشتی مرتکب شده آن‌هم به کیفرش خواهد رسید. این آیات نیز بیانگر تجسم اعمال هستند و این‌که اعمال انسان‌ها که ظاهراً در این جهان نابود می‌شود هرگز نابود نشده که در آن روز به صورت‌های مناسبی مجسم می‌گردد و در عرصه محشر حاضر می‌شوند (مکارم شیرازی، ۱۳۶۸: ۱۸۳).

مبارکه مطففین از ۳۶ آیه، شکل‌گرفته، نام این سوره برگرفته از اولین آیه این سوره می‌باشد که خداوند فرزانه کم‌فروشان را سخت به باد نکوهش می‌گیرد و برای جلوگیری از حق‌کشی و روش‌های ظالمانه اقتصادی و غارت ثروت‌های ملی و در جهت اصلاح امور اقتصادی هشدار می‌دهد و می‌فرماید وای بر کم‌فروشان، همانان که چون از مردم پیمان‌ه ستانند، به‌طور کامل می‌ستانند، اما چون برای آنان پیمان‌ه و وزن کنند، کم می‌دهند (الطبرسی، ۱۳۸۰: ۸۲۲). محور اصلی در این سوره مبارکه بر دو چیز بوده، یکی درباره کم‌فروشان و رابطه گناه با عدم ایمان راسخ به روز رستاخیز و دیگر به گوشه‌ای از سرنوشت بدکاران و فاجران در آن روز اشاره شده که در بحث سجل قضایی به محور دوم این سوره مبارکه، که درباره سرنوشت بدکاران و فاجران فاسد هست پرداخته می‌شود.

منظور از واژه «کتاب» که در آیات ۷ و ۹ سوره مبارکه مطففین آمده است همان نامه اعمال انسان‌ها است که نشان می‌دهد هیچ کار کوچک و بزرگ، صغیره و کبیره‌ای نیست مگر این‌که آن را احصاء کرده و همه چیز بی‌کم‌وکاست در آن ثبت شده است. سه قرینه تأیید کننده، این است که، تعبیر به (کتاب) در قرآن کریم در این‌گونه موارد غالباً به معنی (اعمال) می‌باشد و دیگر این‌که در آیات یعنی درجایی که درباره (سجین) سخن می‌گوید، خداوند می‌فرماید (آن کتابی است رقم‌زده شده). منظور از (سجین) که در آیات ۷ و ۹ این سوره مبارکه آمده است کتاب جامعی است که نامه اعمال همه انسان‌ها به‌طور جمعی در آن گردآوری شده و به تعبیر ساده مانند دفتر کلی است که حساب هر یک از بستانکاران و بدهکاران را در صفحه مستقلی در آن ثبت می‌کنند، منتها از این آیات و آیات بعد استفاده می‌شود که اعمال همه بدکاران در یک کتاب به نام (سجین) و اعمال همه نیکوکاران در یک کتاب دیگر به نام (علیین) جمع‌آوری می‌شود. بنابراین با استنباط از آیات مبارکه قرآن می‌توان استفاده کرد، تمامی اعمال انسان در چند کتاب ثبت و ضبط

که این محرومیت با توجه به نص آیه «وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا» محرومیتی ابدی خواهد بود.

بنابر روایات معتبر که در خصوص اهمیت سجل قضایی و نقش آن اشاره دارد می‌توان به روایتی از امام رضا (ع)، در مورد محاربی که حکم به تبعید او داده می‌شود، او حق معاشرت و مراوده با دیگران را نخواهد داشت و بر حاکم اسلامی است که به مردم محل تبعید محارب اطلاع دهد که از هرگونه معاشرت با او خودداری کنند. «يُنْفَى مِنَ الْمِصْرِ الَّذِي فَعَلَ فِيهِ مَا فَعَلَ إِلَى مِصْرٍ آخَرَ غَيْرِهِ، وَ يُكْتَبُ إِلَى أَهْلِ ذَلِكَ الْمِصْرِ بِأَنَّهُ مِنْفَى فَلَا تُجَالِسُوهُ، وَلَا تُبَايِعُوهُ وَلَا تُنَاكِحُوهُ وَلَا تُؤَاكِلُوهُ وَوَلَا تُشَاوِرُوهُ فَيَفْعَلُ بِهِ سَنَةً» (پور قهرمانی و تیموری، ۱۴۰۰: ۱۹۰). یا از حضرت علی (ع) نقل شده است، در مورد کارمندی که مرتکب خیانت می‌شوند و به بیت‌المال دست‌درازی می‌کنند، فرموده‌اند که علاوه بر اینکه باید آن‌ها را به مقام ذلت و مذلت کشاند باید او را از مقام خود خلع نمود و دیگر مقامی نیز به او داده نشود و عار تهمت به دلیل سابقه سوء بر گردن او گذارده شود. «نَصَبْتَهُ بِمَقَامِ الْمَذَلَّةِ وَ وَسَمْتَهُ بِالْخِيَانَةِ وَ قَلَدْتَهُ عَارَ التُّهْمَةِ». (نهج البلاغه، نامه ۵۳)

۲ جایگاه سجل قضایی در نظام حقوقی ایران

تشکیل سجل قضایی در گذشته‌های دور نیز وجود داشته است و بشر از اوایل زندگی اجتماعی سعی در شناختن محکومان کیفری و افرادی که قبلاً مرتکب جرم شده بودند را داشته است. در ایران باستان هخامنشیان نیز به بررسی سجل قضایی افراد توجه داشته‌اند چراکه آن‌ها مجازات مجرمی را که به‌طور مکرر مرتکب جرم می‌گردید را تشدید کرده و چنانچه عمل تکرار پیدا می‌کرد امکان اعدام فرد وجود داشت. لذا آن‌ها با سجل قضایی افراد قادر بودند مجازات تکرارکنندگان جرم را تشدید کنند که معمولاً بررسی سجل قضایی هر فرد با استفاده از علائم حک‌شده بر روی بدن محکومان صورت

با توجه به این‌که خداوند عزوجل عالم و ناظر به همه اعمال انسان‌ها می‌باشد اما از درج اعمال انسان‌ها غافل نشده است. در آیات دیگری نیز از جمله آیات ۶ و ۷ و ۸ سوره مبارکه قارعه، آیه ۵ سوره مبارکه انفطار، آیات ۷ الی ۱۲ سوره مبارکه انشقاق نیز به‌نوعی به ثبت اعمال انسان‌ها اشاره نموده است؛ که با مطالعه آیات مذکور می‌توان به اهمیت ایجاد و ثبت سجل قضایی در حقوق اسلام واقف شد.

در نظام حقوقی اسلام از ثبت سابقه محکومیت کیفری شخص در تکرار جرم می‌توان استفاده کرد. تکرار جرم در اصطلاح فقه جزا وضعیتی است که شخص بعد از محکومیت قطعی و اجرای مجازات، مجدداً مرتکب همان جرم شده باشد (واعظی و قبولی درافشان، ۱۳۸۹: ۱۸۹). همچنان که تکرار جرم در جرایم مستوجب حد از جمله زنا، هرگاه زانی سه مرتبه حد زده شود در مرتبه چهارم اعدام می‌گردد. در جرایم تفخیز، مساحقه، قذف و شرب مسکر نیز اگر تکرار شود و در هر مرتبه حد جاری شود در مرتبه سوم اعدام می‌گردد. هم‌چنین در حد سرقت در مرتبه اول دست راست قطع می‌شود و در مرتبه دوم پای چپ و در مرتبه سوم حبس ابد می‌گردد و اگر در زندان نیز دزدی کرد اعدام می‌شود و... (موسوی خوئی، ۱۳۹۳: ۱۲۷-۱۰۵). که البته برابر رأی اختصاصی و مشهور فقیهان امامی هرگاه کسی برای بار چهارم مرتکب عمل مستوجب حد شود، اعدام خواهد شد (نوبهار، ۱۳۹۲: ۱۰). درهرحال به‌منظور اعمال قاعده تکرار جرم و اجرای حدود الهی دسترسی به سابقه شخص محکوم امری مهم و مؤید وجود و اهمیت سجل قضایی است که ایجاد سجل قضایی را در حقوق اسلام ضروری می‌نماید. همچنان که یکی از شرایط شهادت نداشتن سابقه کیفری یا اشتهار به فساد است مگر اینکه برای ادای شهادت توبه کند؛ که در صورت احراز تغییر در اعمال او و اطمینان از صلاحیت و عدالت وی شهادتش پذیرفته می‌شود؛ و به‌موجب آیه ۴ سوره مبارکه نور، مرتکبان جرم قذف از حق ادای شهادت محروم خواهند شد

انتظامی است. از این رو، کسانی که به دستور مقامات قضایی زندانی می‌شوند (اعم از محکومان یا متهمان قرار) و نیز کسانی که به مجازات‌های غیر از زندان همانند شلاق و جزای نقدی و... محکوم می‌گردند. از این قبیل افراد، یک برگ و به تعداد کافی برگ انگشت‌نگاری تهیه شده و پس از الصاق عکس به آن‌ها که حاوی مشخصات هویتی، شماره عکس، خلاصه اطلاعات در مورد جرم ارتكابی، مرجع بازداشت کننده و یا صدور حکم، شماره و تاریخ قرار بازداشت یا حکم محکومیت و... می‌باشد، تهیه می‌گردد. پس از کلاسه شدن، آثار انگشت بر اساس نام و نام خانوادگی در بایگانی‌های انگشت‌نگاری مربوطه ضبط می‌گردد تا در آینده در موارد ضروری به هنگام بررسی هویت واقعی و سوابق آن‌ها مورد استفاده قرار گیرد (عالیخانی، ۱۳۸۳: ۴-۳). ثبت و احراز پیشینه کیفری مجرمان در سامانه انتظامی در مقایسه با سامانه قضایی از قدمت بیشتر و درعین حال از کارایی مؤثرتری برخوردار است. چون این سیستم بر اساس ویژگی‌های اثر انگشت پایه‌گذاری شده لذا هرگونه تغییر قیافه، جعل مدرک هویت، کتمان هویت و نظایر این‌ها، توسط مجرمان، مانع دستیابی به پیشینه کیفری و هویت واقعی آنان نیست. در این سامانه علاوه بر ثبت سوابق محکومیت، سوابق بازداشت و محکومیت‌های غیرقطعی نیز که منجر به زندانی شدن شده باشد ثبت می‌گردد و این امر به قضات در زمینه تعیین اینکه جرم ارتكابی متهمی از مصادیق تعدد و یا تکرار جرم می‌باشد، حائز اهمیت است (شریفی و رجبیه، ۱۳۹۵: ۲۷). در نتیجه، استفاده از انگشت‌نگاری در تعیین هویت متهمان و شناسایی مجرمان و اطلاع از سوءپیشینه در تصمیم‌گیری‌های قضایی نقش اساسی دارد.

در ایران تا قبل از سال ۱۳۱۸ سوابق کیفری افراد در هیچ اداره یا مرجعی ثبت نمی‌شد و همه افراد اعم از سابقه‌دار و بدون سابقه به لحاظ پیشینه کیفری یکسان و در ردیف هم بودند و این مساله از جهات

می‌گرفت. ساسانیان نیز به سابقه مجرمان در هنگام تعیین مجازات توجه داشته‌اند و چنانچه کسی به خاطر جرمی قبلاً محکومیت یافته بود مجازات او تشدید و اگر بدون سابقه بود در مجازات او تخفیف داده می‌شد. برای نمونه مجازات دزدی در نوبت اول پانزده ضربه تازیانه، در نوبت دوم سی ضربه و چنانچه تکرار می‌شد کیفر آن بریدن گوش و بینی او بود. این امر نیازمند ثبت سابقه قبلی بوده است که حکایت از وجود نظامی به‌منظور ثبت و ضبط سوابق داشته است (صادقی جعفری، ۱۳۸۸: ۱۰-۹). البته درج این سوابق با علامت‌گذاری بر بدن محکومان صورت می‌گرفت.

هم‌چنین، به‌موجب آیین‌نامه‌های سجل قضایی مصوب ۱۳۱۸ و ۱۳۲۱ تنها فاکتوری که برای شناسایی افراد با سابقه و مشخص نمودن آنان در دسترس بود ثبت سوابق محکومیت آنان در دادسرای محل صدور شناسنامه یا اداره سجل کیفری بود، این امر به دلایلی از جمله مشابه بودن مشخصات فردی افراد در شهرهای مختلف؛ کتمان هویت اصلی و حقیقی و معرفی خود با هویت مجهول و غیرواقعی؛ احتمال بروز اشتباه در زمان ثبت یا زمان ارائه گواهی عدم سوءپیشینه و... نامناسب و غیر کافی بود لذا لازم بود در راستای پیشرفت علم و تکنولوژی وسیله‌ای بهتر و مطمئن‌تر در این خصوص به کار گرفته شود که غیرقابل انکار و تحریف باشد و در حداقل زمان، سوابق افراد را در دسترس قرار دهد.

بدون تردید بهترین و مناسب‌ترین وسیله‌ای که تمامی اهداف فوق را تأمین می‌نمود انگشت‌نگاری از مجرمان بود که از سال ۱۲۹۵ شمسی به بعد توسط مستشاران سوئدی در ایران رواج یافت ولی کلاسه و طبقه‌بندی آن به سال ۱۳۳۵ و زمان تأسیس اداره تشخیص هویت شهربانی کل کشور برمی‌گردد (نجابتی، ۱۳۸۱: ۷۳). امروزه منبع اطلاعات جهت صدور گواهی عدم سوءپیشینه بایگانی کارت‌های انگشت‌نگاری ادارات تشخیص هویت نیروی

۱. مندرج در مجموعه قوانین جزایی ۱۳۶۸، صفحه ۴۴۱-۴۴۰.

قضایی کشور فرانسه اقتباس شده بود و جالب آن که آیین‌نامه مذکور ۶۳ سال بدون تغییر و اصلاح باقی ماند. از این رو تغییرات در قوانین جزایی موجب متروک شدن آیین‌نامه مذکور گردیده بود و با توجه به اهمیت سوابق محکومیت اشخاص در پرونده‌های کیفری از جهت صدور قرار تأمین متناسب و تخفیف، تشدید و تعلیق اجرای مجازات، آزادی مشروط و حتی برخورداری از عفو یا تخفیف مجازات محکومان ضرورت داشت. تا این که سومین آیین‌نامه سجل قضایی در سال ۱۳۸۴ به تصویب رئیس قوه قضاییه وقت رسید؛ و امروزه آیین‌نامه سجل قضایی مصوب ۱۳۹۸ ابلاغی رئیس قوه قضاییه به عنوان مستند قانونی نهاد سجل قضایی در نظام حقوقی ایران است (پور قهرمانی و تیموری، ۱۳۹۹: ۶۶-۶۵).

۳ جایگاه سجل قضایی در نظام حقوقی فرانسه

در خصوص جایگاه سجل قضایی در حقوق فرانسه با یادآوری تاریخ مجازات‌های تحقیرآمیز و بدنام^۲ در دوران رژیم قدیم^۳ فرانسه که از نماد یک گل زنبق آهنی داغ که بر بدن محکوم به مجازات‌های خاص تبعید و «کد سیاه»^۴ ۱۶۸۵ با عنوان تنظیم برده‌داری^۴،

مختلف مثل تکرار جرم، منع تعلیق اجرای مجازات و محرومیت از حقوق اجتماعی دارای ضرر فراوان بود. البته ماده ۴ اصلاح قسمتی از قانون اصول تشکیلات عدلیه و استخدام قضات مصوب ۶ دی‌ماه ۱۳۱۵ سجل جزایی مطرح گردید و به موجب قسمت اخیر آن ماده «سجل قضایی قسمتی از اداره فنی» محسوب شده است؛ که عنوان سجل قضایی برای اولین بار وارد ادبیات تقنینی کشورمان گردید.^۱ باین حال تا سال ۱۳۱۸ ثبت سوابق محکومیت اشخاص عملاً صورت نمی‌گرفت؛ تا این که در سال ۱۳۱۸ آیین‌نامه سجل قضایی جهت ایجاد دفاتر سجل قضایی در ۳۱ ماده تصویب شد تا به موجب مقررات این آیین‌نامه تمامی سوابق مؤثر کیفری و بعضی احکام مدنی و تجاری افراد ثبت گردد. بعد از آن در ۱۹ اردیبهشت‌ماه ۱۳۲۱ آیین‌نامه سجل قضایی در ۳۰ ماده به تصویب هیئت وزیران رسید. به موجب ماده سی‌ام آیین‌نامه اخیر، آیین‌نامه مصوب ۱۳۱۸ ملغی شد. ضمناً به موجب تصویب‌نامه جلسه مورخه ۱۳۳۷/۱۱/۱ هیئت وزیران ماده ۸ آیین‌نامه مزبور اصلاح گردید و وزیر دادگستری وقت به موجب بخشنامه ۱۰۵۶۹/ح/۵۵۲۰۷-۱۳۳۷/۱۱/۱۸ آن را به عموم دادگاه‌ها و دادرها اعلام نمود. می‌توان اذعان داشت که آیین‌نامه مصوب ۱۳۲۱ از مقررات سجل

۱. حال نکته جالب این که در قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴/۱۰/۲۳ در مبحث سوم، قسمت اعاده حیثیت طی مواد ۵۶ و ۵۷ و ۵۹ به سجل کیفری اشاره شده بود در حالی که هیچ مستندی (قانونی، آیین‌نامه‌ای، تصویب‌نامه‌ای) در خصوص اجرای این مواد مهم و پرفایده قانون جزا وجود نداشت (محمدی منش، ۱۳۹۲: ۲۵). متن مواد از این قرار بود: ماده ۵۶: کلیه احکام قطعی که بر محکومیت متهمین به جنحه و جنایت صادر می‌شد باید در سجل کیفری محکومین ضبط گردد. ماده ۵۷: اگر کسی به مجازات تأدیبی محکومیت یافته و در مدت ۵ سال از تاریخ اتمام مجازات، محکومیت جزایی جدید نداشته باشد به اعاده حیثیت نائل شده و محکومیت سابق او از سجل کیفری او محو خواهد شد. ماده ۵۹: اگر اشخاصی که برای ارتکاب جرم سیاسی محکوم به حبس تأدیبی می‌شوند در ظرف یک سال از تاریخ اتمام مجازات و اشخاصی که برای ارتکاب همان جرم محکوم به مجازات جنایی می‌شوند در ظرف ۵ سال از تاریخ اتمام مجازات مجدداً

۲. محکومیت جزایی نداشتی باشد به اعاده حیثیت نائل شده و محکومیت آن‌ها از سجل کیفری محو خواهد شد (حیدری دهاقانی و نوزری، ۱۳۹۷: ۴۵).

۳. مجازات‌های رنج‌آور و بدنام شامل سرزنش، عذرخواهی، نمایش عمومی، شلاق و ضایع شدن است، اما در زیر مثله کردن، کار اجباری، تبعید و شکنجه قرار داشت. ماهیت عمومی این مجازات‌ها منجر به از بین رفتن ناموس شخصی می‌شود. عبارت «مجازات تحقیرآمیز و بدنام» در سال ۱۹۹۲ از قانون جزای فرانسه حذف شد (۲۱۴: ۲۰۰۵: van de Kerchove).

۴. اصطلاح «رژیم سابق» به معنای پادشاهی فرانسه در اواخر قرن شانزدهم تا پایان قرن هجدهم در فرانسه است که در واقع نام رژیم سیاسی تاریخ فرانسه است که در طول دو قرن قبل از انقلاب کبیر فرانسه را شامل می‌شود.

۴. در زمینه تجارت برده‌ها، برده توسط علامتی که صاحب آن را تعیین می‌کرد، مشخص شد. برده می‌بایست به همان اندازه صاحبان پیاپی دارای علائم متعدد باشد. در فرانسه قانون سیاه

۱. حال نکته جالب این که در قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴/۱۰/۲۳ در مبحث سوم، قسمت اعاده حیثیت طی مواد ۵۶ و ۵۷ و ۵۹ به سجل کیفری اشاره شده بود در حالی که هیچ مستندی (قانونی، آیین‌نامه‌ای، تصویب‌نامه‌ای) در خصوص اجرای این مواد مهم و پرفایده قانون جزا وجود نداشت (محمدی منش، ۱۳۹۲: ۲۵). متن مواد از این قرار بود: ماده ۵۶: کلیه احکام قطعی که بر محکومیت متهمین به جنحه و جنایت صادر می‌شد باید در سجل کیفری محکومین ضبط گردد. ماده ۵۷: اگر کسی به مجازات تأدیبی محکومیت یافته و در مدت ۵ سال از تاریخ اتمام مجازات، محکومیت جزایی جدید نداشته باشد به اعاده حیثیت نائل شده و محکومیت سابق او از سجل کیفری او محو خواهد شد. ماده ۵۹: اگر اشخاصی که برای ارتکاب جرم سیاسی محکوم به حبس تأدیبی می‌شوند در ظرف یک سال از تاریخ اتمام مجازات و اشخاصی که برای ارتکاب همان جرم محکوم به مجازات جنایی می‌شوند در ظرف ۵ سال از تاریخ اتمام مجازات مجدداً

می‌کند. از این رو، با آزمایش روش‌های مختلفی مانند «گوسفند»، یعنی زندانیان برای جاسوسی و بعضاً هم پلیس به‌عنوان خبرچین برای به دست آوردن اطلاعات در مورد محکومان در کنار آن‌ها قرار بگیرند، اما خیلی سریع توسط مجرمان شناخته و خنثی می‌شدند (Perrot, 1975: 67). در سال ۱۸۱۹ هوت، کارمند زندان‌ها پیشنهاد استفاده از تکنیک «fiziognotrace»^۳ را کرده بود. این ایده برای تکمیل تصویر مجرمان مکرر کارت‌های گزارش بود که تا آن زمان مورد استفاده قرار می‌گرفت اما برای اثبات مناسب نبودند، این روش بعدها از توسعه عکاسی بسیار سود برد، روشی که برتیلون^۴ از خدمات عکاسی در مقر پلیس از آن استفاده کرد (Vigier, Faure, & Dalotel, 1987: 272). از دهه ۱۸۸۰ به بعد، تکنیک‌های جدید شناسایی مجرمان توسط برتیلون در مقر پلیس پاریس به‌عنوان ابزاری مدرن و کارآمد برای مبارزه با علیه آنچه به‌عنوان یک موج غیرقابل مقاومت جرم تلقی می‌شود، ایجاد شد، یکی از این موارد «پرتره‌نگاری» بود که با توصیف دقیق و منظم از ویژگی‌های صورت فرد، شناسایی کاملی را

در سال ۱۷۲۴ علامت‌گذاری زندانیان به قانون عادی تغییر یافت و با نماد گل زنبق، با علامتی بر روی پوست مطابق با جنایتی که زندانی برای آن محکوم شده بود سوخته می‌شد. علامت (V) برای دزد، (M) برای متکدی و (GAL) برای کسانی که محکوم به کار اجباری بودند (Renneville, 2014: 2). ننگ از عواقب محکومیت کیفری، متشکل از مثله کردن^۱ یا علامت‌گذاری با آهن‌داغ به خاطر بدنام کردن ناشی از نشانه‌گذاری در مکان عمومی بود (Bastien, 57: 2006).^۲ بنابراین، علامت‌گذاری از طریق سوختگی جسمی روی قسمت قابل‌مشاهده‌ای از بدن محکوم را می‌توان به‌عنوان ایجاد نوعی سابقه کیفری توصیف نمود.

بعد از آن در مواجهه با اعتراض به عدم امکان شناسایی دوباره مجرمان، پلیس فرانسه درصد تهیه وسایل مختلفی برای ردیابی بهتر مجرمان (سوابق کیفری و شناسایی از وضعیت ظاهری) بود. پلیس در مواجهه با افزایش تکرار جرم، شروع به تصور سایر وسایل انجام شناسایی هویت قضایی

آن را برای بردگان فراری یا افرادی که برای سرقت مجازات می‌شوند استفاده می‌کرد.

^۱ در گذشته گوش و بینی محکومان به پاره‌ای از جرایم را می‌بردند و معمول بود یک گوش محکوم را قطع و اگر دو بار محکوم می‌گردید گوش دیگرش را هم می‌بردند و این نشانه ارتکاب جرم توسط وی بود و به‌نوعی سابقه محکومیت همیشه همراه محکومان بود.

^۲ مثال بارز این امر روسپانی بودند که وضعیت آن‌ها از تحمل مجازات غیرقانونی در قرون وسطی تا پایان رژیم قدیم که سرکوب بر فحشا به نام ملاحظات مذهبی اتفاق افتاد، زنان متهم تحت تعقیب قرار گرفته و سپس محکوم شدند که با یک‌تکه لباس راه‌راه زرد و قرمز در حاشیه لباس خود (نوار توهین‌آمیز) در شرایطی که بدنام محسوب می‌شدند ظاهر شوند. در سال ۱۴۸۵، به دستور سلطنتی پادشاه چارلز بینی دختران روسپی را بریدند و با علامت (P) روی پیشانی یا بازو مشخص شدند (Caruchet, 1981: 218). قانون جرایم و مجازات ۱۷۹۵، نیز این نوع از مجازات‌ها را در مواد ۶۰۲ الی ۶۰۴ بیان نموده بود؛ که در ماده ۶۰۲ ذکر شده به‌عنوان مجازات رسواکننده، ارائه تخریب مدنی (تخریب مدنی در حقوق کیفری فرانسه محرومیت از حقوق مدنی و سیاسی و حقوق مدنی خاص می‌باشد) و یا بستن به یوگ (یک گیره فلزی برای اتصال

به فرد برای افشای آن‌که به رسوایی محکوم شده است؛ ماده ۶۰۳ به‌عنوان مجازات‌های سخت، مرگ، تبعید و شرمساری (مجازات شرمساری، مجازات جدید شامل حبس انفرادی بدون پیوند در یک مکان روشن است. این مجازات در قوانین فرانسه است که به‌عنوان یک مجازات عذاب‌آور مانند سیاه‌چال و زندان می‌باشد)، ذکر شده بود و سرانجام در ماده ۶۰۴ آمده بود که همه مجازات‌های عذاب‌آور درعین حال بدنام هستند. هم‌چنین، در ادامه نیز ماده ۲۰ قانون جرایم و مجازات ۱۸۱۰، از علامت‌گذاری با استفاده از آهن گرم در مکان عمومی به نشانه تقصیر محکوم استفاده کرد؛ و سه حروف برجسته ارائه شده بود: (TP) برای کسانی که به کار مادام‌العمر محکوم شده‌اند، (T) برای کار اجباری و (F) برای افراد جاعل؛ سرانجام این اعمال توسط قانون ۲۸ آوریل ۱۸۳۲ لغو شد (Renneville, 2014: 2).
^۳ در اصل نقاشی بی‌حرکت است، «تصویر صورت شخص» که توسط یک فاکتور نسبتاً ساده توسط هنرمندانی که از شهری به شهر دیگر می‌رفتند و روی یک بوم سیاه نقاشی می‌کردند به وجود آمد. اندازه آن‌ها نسبتاً کم است، زیرا هنرمندان صفحات کاغذ را در کوله‌پشتی‌ها حمل می‌کردند و برخی از آن‌ها روی کاغذ آبی ساخته شده بودند.

^۴ Alphonse Bertillon.

نهادهای سرکوبگرانه از منافع مجرم محافظت کند (Ruopoli-cayet, 2003: 10). که ایده سابقه کیفری را در کارت‌های طبقه‌بندی شده در حوزه قضایی محل تولد ارائه کرده بود. برنامه آن در سال ۱۸۵۰ توسط بخشنامه‌ای از وزیر اوژن روهر^۲ سازمان‌دهی شد و تصویب آن تحت جمهوری دوم بود که اولین مرحله تشکیل سجل قضایی را برای مجرمان تشکیل می‌داد (Farcy, 1990: 27). این ابزار جدید در دسترس قرار گرفت که به سرعت گذشته کیفری متهمان را بتوان شناسایی نمود (Schnapper, 1991: 48). امروز پرونده کیفری که نام رسمی آن پرونده خودکار کیفری ملی است؛ پرونده رایانه‌ای است که از سال ۱۹۶۶ توسط یک مرکز درمانی در شهر نانت مستقر است و توسط وزیر دادگستری اداره می‌گردد، دولت فرانسه شروع به ایجاد فایل از مردم در خارج متولد شده و یا در مستعمرات کرده بوده و با شروع به کار شعبه امور جنایی و دادگستری در سال ۱۹۸۲، احساس کردند که استفاده از پرونده موجود و توسعه آن مفید است. به همین منظور شهر نانت را به مرکز پرونده و سجل قضایی کشور فرانسه انتخاب گردید.

آیین دادرسی کیفری فرانسه ابتدا در «قانون اصول محاکمات جزایی»^۳ سال ۱۸۰۸ تدوین شد، اما در سال ۱۹۸۵ این قانون جای خود را به «قانون آیین دادرسی کیفری» داد که در حال حاضر دارای اعتبار است (الیوت^۴ و ورنون^۵، ۱۳۸۷: ۱۹۷). ثبت احکام کیفری توسط قانون آیین دادرسی کیفری در سال ۱۹۵۹ سازمان‌دهی شده بود. هم‌چنین افزایش جرم، منجر به ایجاد یک سرویس خودکار و متمرکز برای پیگیری محکومیت‌های کیفری گردید که قانون ۴ ژانویه ۱۹۸۰ سوابق کیفری ملی خودکار را ایجاد نمود. این به‌عنوان یک پرونده داده اسمی، تابع مقررات قانون ۶ ژانویه ۱۹۷۸ قانون حمایت از اطلاعات است. قانون ۴ ژانویه ۱۹۸۰ الزامات قانون

ممکن می‌کرد (Laurent, 2006: 1). تکنیک برتیلون در سال ۱۸۸۳ نام «Bertillonage» را گرفت و برای اولین بار امکان شناسایی هویت سنجی بر اساس اندازه‌گیری استخوان را به وجود آورد. آنتروپومتری برتیلون شامل اندازه‌گیری ابتدا بدن به‌عنوان یک کل، سپس به‌طور ناچیز بازوها و انگشتان دست چپ، پاها و مهم‌تر از همه سر است. برتیلون تخمین می‌زند که هفت اندازه‌گیری برای تشخیص نامحسوس فرد خطرناک لازم است. درنهایت، او به‌تدریج توسعه عکاسی قضایی «عکاسی هندسی» برای صحنه‌های جرم و جنایت و عکس شناسایی برای اشخاص حقیقی از طریق تصویر صورت و مشخصات را به وجود آورد و از آن‌پس هر شناسنامه قضایی حاوی توصیف انسان‌شناسی، پرتره‌نگاری، بیان علائم خاص و عکس گردید (Castro, 2011: 22). و تا سال ۱۹۷۰، استفاده گردید، قبل از این‌که با اثرانگشت‌ها جایگزین شود (Valicourt de Sranranrs, 2009: 31). امروزه استفاده از انگشت‌نگاری امری پذیرفته شده در تشخیص هویت افراد سابقه‌دار است.

از سال ۱۸۲۵، انتشار سالانه حساب عمومی مدیریت عدالت کیفری، افزایش مداوم جرم را آشکار ساخت. از اواخر دهه ۱۸۳۰، مطبوعات به‌طور گسترده‌ای موضوع مجرم را تکرار کردند که به‌عنوان بدبختی‌های زمان و اضطراب‌های پراکنده و جمعی متبلور شد و به مشکل جدی تبدیل شد (Saillard, 2015: 98). تا این‌که که در سال ۱۸۴۸ سرچشمه سجل قضایی در فرانسه توسط شخصی به نام آرنولد بونویل دومارسانچی^۱ قاضی فرانسوی در شهر ورسای ایجاد شد وی پیشگام در زمینه جرم‌شناسی و مبدأ ایده‌هایی از جمله سابقه کیفری بود (Normandeu, 1969: 30). وی از یک‌سو سعی کرد با برقراری نظم عمومی از منافع جامعه محافظت کند و از سوی دیگر با اخلاقی سازی و انسانی سازی

4. Catherine Elliott.

5. Catherine Vernon.

1. Arnould Bonneville de Marsangy.

2. Eugène Rouher.

3. Code D'instruction Criminelle

قضایی مصوب ۱۳۹۸ امکان ایجاد سجل قضایی برای افراد زیر ۱۸ سال نیز فراهم شده است. (پور قهرمانی و تیموری، ۱۳۹۹: ۶۸). تشکیل سجل قضایی برای افراد زیر ۱۸ سال بر بازپروری و اصلاح و تربیت و آینده آن‌ها نقش منفی خواهد گذاشت. درحالی‌که در قانون آیین دادرسی فرانسه در بخش هشتم (سجل قضایی) برابر ماده ۷۷۰ بیان داشته است که بعد از پایان مدت سه سال از تاریخ تصمیم گرفته شده در مورد طفل هجده ساله و مسلم شدن بازپروری به درخواست او یا دادسرا یا راسا، می‌تواند تصمیم به حذف برگه‌های راجع به تصمیمی که موضوع آن است از سجل کیفری بگیرد. وقتی که دادگاه اطفال در آخرین مرحله رأی می‌دهد، هنگامی که دستور به حذف برگه‌ها صادر شده است، تصمیم اولیه دیگر نباید در سجل قضایی طفل موجود باشد و برگه‌های مربوط به تصمیم فوق، از بین برده می‌شود. همچنین، برای افعال ارتكابی توسط یک شخص هیجده تا بیست و یک سال نیز در صورتی که بازپروری محکوم، مسلم به نظر برسد، با پایان مدت سه سال از تاریخ محکومیت با حصول شرایطی می‌تواند برگه‌های راجع به محکومیت حذف گردد.

۱۹۷۸ را در نظر گرفت تا به بهترین نحو به منافع و حقوق افراد احترام بگذارد (Grunvald, 1993: 8). قانون ۸ آگوست ۱۹۹۷ برای اولین بار وجود سابقه کیفری مرکزی را سامان بخشید و دسترسی به اطلاعات ثبت شده را با در نظر گرفتن تعویض تدریجی داده‌های دستی با رایانه‌ای تعیین نمود (Seron & Simon, 2002: 99). امروزه، در رابطه با مقررات سجل قضایی در حقوق فرانسه در قانون آیین دادرسی کیفری از مواد ۷۶۸ الی ۷۸۱ به‌طور کامل اشاره شده است.

۴ شرایط سجل قضایی و آثار آن در نظام حقوقی اسلام، ایران و فرانسه

با توجه به لزوم بهره‌مندی از قوانین جزایی اسلام در حقوق جزایی ایران و نظر به تأثیرپذیری نهاد سجل قضایی ایران از نظام حقوقی فرانسه در این قسمت به بررسی شرایط، آثار و تحلیل مواد آیین‌نامه سجل قضایی ایران و بخش هشتم قانون آیین دادرسی کیفری فرانسه تحت عنوان سجل قضایی و شناسایی و بیان تفاوت هر یک از نظام‌های حقوقی ذکر شده پرداخته می‌شود.

۴.۱ ایجاد سجل قضایی

یکی از موارد قابل‌توجه در نظام حقوقی ایران تشکیل سجل قضایی برای افراد زیر ۱۸ سال است. علیرغم پیش‌بینی این‌که برابر ماده ۱۷ آیین‌نامه سجل قضایی مصوب ۱۳۲۱ برای اطفال بزهکار برگ سجل قضایی تنظیم نشود؛ هم‌چنین مطابق ماده ۲۵ آیین‌نامه سجل قضایی مصوب ۱۳۸۴ نیز به عدم تشکیل سجل قضایی برای افراد زیر ۱۸ سال اشاره شده بود. لیکن با حذف این مورد در آیین‌نامه سجل

۲. ماده ۵: برای افراد کمتر از ۱۸ سال که محکومیت کیفری پیدا می‌کنند برگ سجل قضایی تنظیم نخواهد شد.

۱. ماده ۷: برای اطفالی که طبق مواد ۳۵ و ۳۶ قانون کیفر عمومی محکوم می‌شوند برگ سجل کیفری تنظیم نخواهد شد.

شد. لذا مهم‌ترین فایده سجل قضایی در حقوق ایران وصف محرمانه و غیرعمومی است که به سجل قضایی داده شده تا از این طریق نتوان به حریم خصوصی افراد لطمه‌ای وارد کرد. از سویی نیز، ارزشمندترین فایده نگاه مثبت جامعه فرانسه به این نهاد حقوقی است. همین امر باعث شده تا قوانین جامع و کاملی در این راستا تدوین گردد و خلأ ملموسی در قوانین این کشور در این زمینه احساس نشود.

سجل قضایی در فرانسه برای دست‌یابی به سه هدف ایجاد شده است: ۱. محکومیت‌های جنایی و سایر تصمیمات دیگر را حفظ کند. ۲. مدیریت اطلاعات با قوانین قانونی حذف آن‌ها. ۳. اطلاعات در قالب برگه‌دان با محتوای متغیر با توجه به ماهیت گیرنده (حوزه‌های قضایی، اداری، اشخاص) تنظیم شوند. هم‌چنین ماهیت اطلاعات ذخیره شده در سجل قضایی شامل موارد زیر است. ۱. محکومیت‌هایی که توسط دادگاه‌های جنایی صادر شده، از جمله محکومیت‌های خارجی که تحت کنوانسیون‌های بین‌المللی به فرانسه ارسال شده یا در فرانسه اعدام شده‌اند. از زمان قانون ۱۲ دسامبر ۲۰۰۵، محکومیت‌های جزایی خارجی که در یک

در حقوق اسلام مطابق با آیات متعدد در قرآن کریم بر ایجاد و ثبت سجل قضایی اشاره شده است. در نظام حقوقی ایران برابر ماده ۴ آیین‌نامه سجل قضایی در مرحله ایجاد سجل قضایی سه قسمت کیفری^۱، حقوقی^۲ و اداری^۳ پیش‌بینی شده است. هم‌چنین سجل محکومیت‌های مالی طی آیین‌نامه مجزا پیش‌بینی شده است؛ و درحالی‌که چنین تقسیم‌بندی در نظام حقوقی فرانسه وجود ندارد؛ و این امر یکی از مزایا در ایجاد سجل قضایی و دسترسی راحت‌تر و منظم می‌شود.

در دین مبین اسلام عموم انسان‌ها دارای یک سرشت پاک الهی هستند و نمی‌توان به آنان توهین و مورد سرزنش قرارداد. بلکه در مقابل ارتکاب جرم، محکوم به مجازات بعد از تطهیر شدن از بقایای جرم، باید به‌گونه‌ای با مجرم رفتار شود که لطمه‌ای به کرامت آن‌ها وارد نشود و با مجازات‌های محرومیت از حقوق اولیه مجرم مواجه نشویم، لیکن در برخورد با مجرم بعد از اعمال مجازات‌های اصلی باید توجه داشت که کرامت انسانی از وی سلب نشود و برخوردهایی که با وی صورت می‌پذیرد می‌بایستی خارج از چارچوب کرامت ذاتی نباشد و کماکان اصل کرامت آن‌ها حفظ شود (همایی چراغی، جیبی تبار و قیوم زاده، ۱۳۹۸: ۲۶). هم‌چنین، با توجه به این مهم که دست‌یابی به سجل قضایی با نقض حریم خصوصی افراد مغایرت دارد و تا رضایت شخص وجود نداشته باشد نمی‌توان وارد این حریم

۱. برابر بند (الف) کلیه محکومیت‌های کیفری، قرار تعویق صدور حکم، تعلیق اجرای مجازات، احکام آزادی مشروط، نظام نیمه‌آزادی و آزادی تحت سامانه‌های الکترونیکی و سایر آرائی که اجرای آن‌ها به‌عهده اجرای احکام است، پس از ثبت در اجرای احکام کیفری؛ (ب) احکام و قراردادهایی که نیاز به عملیات اجرایی ندارد، از جمله قراردادهای منع و موقوفی تعقیب، بایگانی کردن پرونده، ترک تعقیب و رأی برائت پس از قطعیت آن‌ها؛ (پ) اطلاعات مجرم خطرناک و مجرم حرفه‌ای، به تشخیص دادستان بر اساس پرونده شخصیت؛ (ت) اطلاعات متهمان تحت تعقیب و متواری و محکومان فراری پس از صدور برگ جلب سیار؛ (ث) درخواست یا پیشنهاد عفو یا تخفیف مجازات محکومان و هم‌چنین مراتب عفو یا تخفیف مجازات، پس از ثبت در پرونده؛ (ج) مراتب اعاده حیثیت

محکومان مشمول محرومیت از حقوق اجتماعی به عنوان مجازات تبعی را شامل می‌گردد.
۲. برابر بند (الف) احکام قطعی راجع به اعلام حجر یا رفع حجر؛ (ب) احکام ورشکستگی تاجر و احکام مربوط به قرارداد ارفاقی؛ (پ) نقض احکام مربوط به ورشکستگی؛ (ت) اعاده حیثیت ورشکسته را شامل می‌گردد.
۳. برابر بند (الف) تصمیمات قطعی اداری راجع به اخراج بیگانه از کشور و الغاء آن؛ (ب) سلب تابعیت ایرانی از بیگانگانی که تابعیت ایران را تحصیل کرده‌اند و کسانی که ایرانی‌الاصل هستند؛ (پ) محکومیت به انفصال دائم از خدمات دولتی و عمومی و محرومیت از تصدی سمت‌های خاص و مدیریتی و محکومیت به اخراج از دستگاه متبوع صادر شده از هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری و انتظامی را شامل می‌گردد.

۱. برابر بند (الف) کلیه محکومیت‌های کیفری، قرار تعویق صدور حکم، تعلیق اجرای مجازات، احکام آزادی مشروط، نظام نیمه‌آزادی و آزادی تحت سامانه‌های الکترونیکی و سایر آرائی که اجرای آن‌ها به‌عهده اجرای احکام است، پس از ثبت در اجرای احکام کیفری؛ (ب) احکام و قراردادهایی که نیاز به عملیات اجرایی ندارد، از جمله قراردادهای منع و موقوفی تعقیب، بایگانی کردن پرونده، ترک تعقیب و رأی برائت پس از قطعیت آن‌ها؛ (پ) اطلاعات مجرم خطرناک و مجرم حرفه‌ای، به تشخیص دادستان بر اساس پرونده شخصیت؛ (ت) اطلاعات متهمان تحت تعقیب و متواری و محکومان فراری پس از صدور برگ جلب سیار؛ (ث) درخواست یا پیشنهاد عفو یا تخفیف مجازات محکومان و هم‌چنین مراتب عفو یا تخفیف مجازات، پس از ثبت در پرونده؛ (ج) مراتب اعاده حیثیت

محل صدور شناسنامه خود به سایر دادرسی‌های عمومی و انقلاب نیز مراجعه نمایند ... هزینه صدور گواهی عدم سوءپیشینه کیفری برابر قوانین و مقررات مربوط خواهد بود». که البته در تبصره ۱ ماده ۱۱ امکان درخواست از طریق دفاتر خدمات الکترونیک قضایی نیز پیش‌بینی شده است؛ بنابراین دسترسی به سجل قضایی در ایران نیازمند طی مراحل است که زمان‌بر می‌باشد و همچنین از اشخاص مورد تقاضا سوءپیشینه هزینه اخذ خواهد شد. در حالی که دستیابی اشخاص به سجل قضایی خود در نظام حقوقی فرانسه و اخذ گواهی سوءپیشینه از طریق وارد کردن کد ملی شخص متقاضی یا سایر اطلاعات درخواستی در سایت وزارت دادگستری فرانسه^۳ به سهولت امکان‌پذیر است. لیکن ایراد اساسی که دارد امکان دسترسی به سجل قضایی با وارد کردن اطلاعات شخص دیگر از طریق سامانه مخصوص استعلام میسر است؛ همچنان که اخذ استعلام سوءپیشینه مطابق حقوق فرانسه رایگان است.

۴٫۳ حذف سجل قضایی

در خصوص حذف سجل قضایی در نظام حقوقی ایران یکی دیگر از موارد مهم عدم امکان حذف سجل قضایی اشخاص است، لازم به ذکر است که در آیین‌نامه سجل قضایی ۱۳۲۱ آورده بود که سجل قضایی بعد از انقضای ۹۰ سال از تاریخ ولادت اشخاصی که سجل قضایی به نام او صادر شده است از بین می‌رفت که در آیین‌نامه ۱۳۸۴ این مورد

می‌کند که اطلاعات در مورد محکومیت بین کشورهای اتحادیه اروپا به روشی یکنواخت، سریع و سازگار ردوبدل می‌شود. ۲. دسترسی آسان به قضات و دادستان‌ها به اطلاعات جامع در مورد تاریخ جنایی افراد مربوط، از جمله در کشورهای عضو اتحادیه اروپا که قبلاً محکوم شده است. ۳. با حرکت از یک کشور اتحادیه اروپا به کشور دیگر، این امکان را فراهم می‌کند که مجرمان از محکومیت‌ها فرار کنند. ۲. آیین‌نامه اجرایی بند (پ) ماده ۱۱۶ قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

۳. <https://www.service-public.fr/lesite-officiel-de-l'administration-française>

کشور عضو اتحادیه اروپا^۱ صادر شده‌اند می‌توانند برای تکرار مجدد حفظ شوند. ۲. برخی از محکومیت‌های محکوم شده توسط دادگاه‌های تجاری (انحلال قضایی، ورشکستگی شخصی و ...) ۳. برخی از تصمیمات مدنی، اداری یا انضباطی است.

۴٫۲ دسترسی به سجل قضایی

در خصوص دسترسی به سجل حقوقی و اداری و محکومیت مالی در نظام حقوقی ایران امکان دسترسی به اطلاعات گواهی‌نامه‌های عدم پرداخت چک و اطلاعات احکام ورشکستگی و غیره توسط نهادهای ذی‌ربط از طریق سامانه سجل محکومیت‌های مالی برابر آیین‌نامه اجرایی ایجاد سامانه سجل محکومیت‌های مالی^۲ مصوب ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ پیش‌بینی شده است. در حالی که در نظام حقوقی فرانسه احکام ورشکستگی را در قوانین سجل کیفری پیش‌بینی نموده است این آیین‌نامه سجل محکومیت‌های مالی را نیز جهت درج احکام مدنظر قرار داده است.

در حقوق اسلام فردی که مجازات خود را تحمل کند می‌تواند فوراً به جامعه برگردد و اعاده حیثیت و بازاجتماعی شدن به شکل مطرح شده در حقوق جزای عرفی در قواعد شرعی مطرح نمی‌شود (عالیخانی، ۱۳۸۳: ۴۴). در نظام حقوقی ایران برابر ماده ۱۱ آیین‌نامه سجل قضایی «متقاضیان صدور گواهی عدم سوءپیشینه می‌توانند علاوه بر دادرسی

۱. در خصوص دسترسی کشور فرانسه به سجل قضایی اشخاص در اتحادیه اروپا نیز با توجه به این که دادگاه‌های ملی اغلب احکام را بر اساس محکومیت‌های گذشته‌ای که یک مجرم در سجل قضایی خود دارد صادر می‌کنند و محکومیت‌ها را در سایر کشورهای اتحادیه اروپا در نظر نمی‌گیرند. در نتیجه، متخلفین احتمالاً می‌توانند با انتقال به کشور دیگری از اتحادیه اروپا، از محکومیت فرار کنند. از این رو، در آوریل سال ۲۰۱۲ سیستم اطلاعات سوابق کیفری اروپا (European Criminal Records Information System) به منظور بهبود تبادل اطلاعات در پرونده‌های جنایی در سراسر اتحادیه اروپا تأسیس شد و همه کشورهای اتحادیه اروپا در حال حاضر به این پایگاه متصل هستند. ویژگی‌های این پایگاه این است که: ۱. تضمین

بسیست سال از تاریخ آزادی قطعی یا آزادی مشروط بدون لغو با شرایطی از استثنای ذکر محکومیتشان در برگه‌دان شماره دو منتفع می‌گردند.

در مورد حذف سابقه سجل قضایی باید خاطر نشان ساخت که پیش‌بینی حذف سجل قضایی اشخاص در برچسب‌زنی برای افراد و امکان برگشت به زندگی عادی را برای محکومان سخت‌تر خواهد کرد و این امر با باز اجتماعی نمودن آن‌ها تفاوت خواهد داشت. از سوی دیگر انسان‌ها همواره سعی بسیاری را صرف نگهداری از کرامت خود می‌کنند و هرگاه حیثیت انسان با خدشه و آسیبی روبه‌رو شود، آثار سوء فراوانی تا مدت‌های مدیدی بر شخص و حتی خانواده او به‌جای خواهد گذاشت؛ محکومانی که در پی تحمل مجازات از برخی حقوق فردی و اجتماعی محروم می‌شوند، پس از تحمل مجازات، اصولاً باید آماده ورود به زندگی سالم اجتماعی شده باشند و در صورت ادامه این محرومیت‌ها بازگشت مسالمت‌جویانه اشخاص مذکور را با دشواری و مشکل همراه می‌کند.

یکی دیگر از موارد حذف برگه‌دان سجل قضایی است. همچنان که در حقوق اسلام مطابق آیات متعدد بر ثبت اعمال انسان‌ها تأکید شده است که ثبت این اعمال بر تصمیم‌گیری در خصوص عقوبت انسان‌ها اهمیت دارد. لذا، با توجه به این‌که هدف از ایجاد این برگه‌دان‌ها ایجاد سوابق کیفری برای هر شخص به‌منظور بیان مجازات‌ها، تصمیمات قضایی یا اداری منجر به محرومیت از حقوق و تصمیمات تأثیرگذار بوده است؛ و محتوای این برگه‌دان‌ها با توجه به شدت و ضعف متفاوت بوده است. در یکی از برگه‌دان‌ها که شامل جدی‌ترین مجازات‌ها است قرار می‌گیرد، می‌تواند برای شخص مربوط صادر شود. برگه‌دان دیگر برای برخی از کارفرمایان و به‌منظور مشخص نمودن محرومیت‌های اجتماعی است که در امر تصدی شغل و استخدام شدن افراد

به ۷۰ سال کاهش یافت و با آیین‌نامه ۱۳۹۸ این امر به‌طور کل حذف شده است و در عمل دیگر حذف برگه سجل قضایی نخواهیم داشت (پورقهرمانی و تیموری، ۱۳۹۹: ۷۲). هم‌چنین امکان حذف برگه‌های سجل قضایی در صورت عفو عمومی مطابق آیین‌نامه ۱۳۸۴ بود که در آیین‌نامه ۱۳۹۸ حذف شده است. از سویی نیز، از معایب دیگر نظام حقوقی ایران، این است که اعاده حیثیت قضایی نیز وجود ندارد.

درحالی‌که در نظام حقوقی فرانسه برابر ماده ۷۶۹ قانون آیین دادرسی کیفری ضمن اشاره به حذف سجل قضایی از محکومیت‌های پاک شده توسط عفو عمومی یا اصلاح شده بر طبق تصمیم تصحیح سجل قضایی، اوراق راجع به محکومیت‌هایی که بیش از ۴۰ سال قبل صادر شده‌اند و برای محکومیت جدیدی به مجازات جنایی یا جنبه‌ای مورد پیگیری قرار نگرفته‌اند نیز از سجل قضایی حذف می‌گردند. هم‌چنین، در ادامه ماده در بند ۱ برای آرای صادره در مورد ورشکستگی؛ بند ۲ تصمیمات انتظامی که به دنبال اعاده حیثیت پاک شده‌اند؛ بند ۴ معافیت از مجازات با پایان یافتن ۳ سال؛ بند ۵ محکومیت‌های خلاف با پایان ۳ سال و در صورت انجام تخلف ۴ سال؛ بند ۶ موارد راجع به سازش کیفری با پایان ۳ سال؛ بند ۷ اوراق راجع به تدابیر صادره برای بزهکاری اطفال با پایان ۳ سال و برابر بند ۸ با پیش‌بینی اعاده حیثیت قضایی و برابر بند ۹ در موارد عدم مسئولیت کیفری به علل اختلال روانی با حصول شرایطی از سجل قضایی حذف خواند شد. هم‌چنین، برابر ماده ۷۷۰ حتی شخص هیچ‌ده تا بیست و یک سال نیز در صورت مسلم شدن بازپروری با پایان ۳ سال از تاریخ محکومیت امکان حذف برگه‌های راجع به محکومیت صادره برای افعال ارتكابی وجود دارد. حتی در ماده ۲-۷۷۵: برای محکومین به مجازات که نمی‌توانند به‌طور خودکار به اعاده حیثیت دست یابند، بعد از پایان مدت

۱. ماده ۶: محکومیت محکومانی که مورد عفو و بخشودگی قرار می‌گیرند در صورتی که زوال آثار محکومیت به مجازات در عفو تصریح شده باشد، از سجل قضایی آنان محو می‌شود.

سهولت دسترسی به سجل قضایی و رایگان بودن اخذ استعلام سوءپیشینه مطابق حقوق فرانسه، عدم پیش‌بینی حذف سجل قضایی پس از تعیین مدت‌زمان و عدم وجود نهاد اعاده حیثیت قضایی در نظام حقوقی ایران و پیش‌بینی حذف سجل قضایی پس از طی مدت‌زمان خاص با احراز شرایطی و وجود نهاد اعاده حیثیت قضایی و حذف برگه‌دان‌های سجل قضایی در نظام حقوقی ایران و وجود سه نوع برگه‌دان برای ثبت محکومیت‌ها در نظام حقوقی فرانسه می‌باشند؛ بنابراین، به جهت هرچه بهتر اجرا شدن نهاد سجل قضایی می‌بایست مطابق نظام حقوقی فرانسه نگرش سیستم قضایی در حقوق ایران در مورد سجل قضایی دارای رویکرد مثبت باشد. با امعان نظر به این موضوع، نحوه تنظیم مقررات سجل قضایی باید به‌گونه‌ای باشد که در خصوص آن دسته از افراد محکوم که اصلاح شده‌اند زمینه برای بازگشت مجدد آن‌ها به جامعه فراهم گردد. همچنان که در حقوق اسلام بر بازگشت مجرمان بعد از اتمام مجازات به جامعه در نظر گرفته شده است و این امر پویایی و توجه حقوق اسلام بر اصلاح و تربیت مجرمان را می‌رساند.

۶ پیشنهادها

پس از تطبیق حقوق اسلام و مواضع قانون‌گذاران کشورهای ایران و فرانسه، به‌منظور استفاده از نقاط قوت حقوق اسلام و نظام حقوقی فرانسه در راستای رفع کاستی‌های موجود در قانون داخلی و دوری از پیامدهای آثار سوءپیشینه کیفری پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد؛

۱. با توجه به پیش‌بینی آیین‌نامه‌های قبلی سجل قضایی بر عدم تشکیل سجل قضایی برای افراد زیر ۱۸ لازم است تا به‌منظور بازاجتماعی کردن اطفال محکوم و ایجاد فرصت‌های جدید برای آنان به‌منظور اصلاح و تربیت می‌بایست شرایط فوق‌مجدد در آیین‌نامه احیا گردد.

بسیار تأثیرگذار بوده است (پورقهرمانی و تیموری، ۱۳۹۹: ۷۳-۷۴). در نظام حقوقی ایران ایجاد برگه‌دان‌های سجل قضایی برابر آیین‌نامه‌های قبلی پیش‌بینی شده بود که مطابق آیین‌نامه ۱۳۹۸ حذف شده است. درحالی‌که در نظام حقوقی فرانسه برابر مواد ۷۷۴ و ۷۷۵ و ۷۷۷ قانون آیین دادرسی کیفری وجود سه برگه‌دان جداگانه برای ثبت محکومیت‌های و ثبت وقایع سجل قضایی اشخاص به‌منظور استفاده از هرکدام از اطلاعات برگه‌ها پیش‌بینی نموده است.

۵ نتیجه‌گیری

مطالعه تطبیقی نهاد سجل قضایی در نظام حقوقی اسلام، ایران و فرانسه بیانگر این امر است که سجل قضایی یکی از تأسیساتی است که از جانب شریعت و حقوق اسلام پذیرفته شده و سال‌های متمادی است که در هر دو نظام حقوقی ایران و فرانسه به رسمیت شناخته شده است. در حقوق اسلام، ایران و فرانسه با پیش‌بینی ایجاد سجل قضایی در راستای شناسایی مجرمان تدابیری اندیشیده شده که البته نهاد سجل قضایی در حقوق ایران در بسیاری از جهات تفاوت بسیاری با سجل قضایی در فرانسه را دارا می‌باشد و در پاره‌ای از موارد نیز گزیده‌برداری از حقوق فرانسه مشاهده می‌گردد، لذا نهاد سجل قضایی در نظام حقوقی اسلام، ایران و فرانسه دارای تفاوت‌ها، شرایط و آثاری است که مهم‌ترین آن‌ها بر اساس یافته‌های پژوهش شامل تشکیل سجل قضایی برای افراد زیر ۱۸ سال در نظام حقوقی ایران و عدم تشکیل آن در نظام حقوقی فرانسه و حذف سوابق محکومیت‌های اطفال از سجل قضایی، پیش‌بینی ایجاد سجل قضایی در سه قسمت کیفری، حقوقی و اداری در نظام حقوقی و عدم چنین تقسیم‌بندی در نظام حقوقی فرانسه، پیش‌بینی سامانه سجل محکومیت‌های مالی در نظام حقوقی ایران و پیش‌بینی احکام ورشکستگی در نظام حقوقی فرانسه را در قوانین سجل کیفری، زمان‌بر بودن دسترسی به سجل قضایی و اخذ هزینه از اشخاص موردتقاضا سوءپیشینه در ایران و

به‌منظور رفع آثار سوءپیشینه کیفری و نیل به اعاده حیثیت.

۵. ایجاد نهاد اعاده حیثیت قضایی در نظام حقوقی ایران برای اشخاصی که می‌خواهند یک زندگی قانونمند داشته باشند و همچون افراد ناکرده بزه در جامعه نقش ایفا کنند و از حقوق اجتماعی خود که به سبب ارتکاب جرم محروم بودند، سریع‌تر بهره‌مند گردند.

۲. پیش‌بینی سامانه مخصوص برای اخذ سهولت استعلام سوءپیشینه اشخاص و رایگان نمودن آن به‌منظور رعایت عدالت اجتماعی.

۳. امکان حذف سجل قضایی با گذشت مواعد قانونی به‌منظور نیل به اعاده حیثیت و پیشگیری از تالی فاسدها و تأثیر آن در نسل‌های بعدی اشخاص محکوم.

۴. احیای برگه‌دان سجل قضایی برای در نظر گرفتن نوع جرم و مدت محرومیت از حقوق اجتماعی

References

The Holy Quran

Nahj al-Balagha

Aghababaei, Sh, Goldoost Joibari, R & Abdollahzadeh Siah Pirani, M. (2017), Legal review of the process of creating criminal records and related certificates in the Iranian legal system, International Congress of Civil Rights, Danesh Gostar Institute of Civil Rights, Tehran, 19 December 2017, PP 1-13. (In Persian)

Al-Tabarsi, Sh AF Ibn AH. (2001), Interpretation of the Assembly of Speakers, Translation: Ali Karami, 16nd ed, Publications by Ministry of Culture and Islamic Guidance. (In Arabic)

Ali Abadi, AH. (2006), Criminal law, 2nd ed, Vol 2, Publications by Ferdowsi. (In Persian)

Alikhani, S. (2004), A comparative study of criminal records and evidence of no criminal record in Iranian and British law, Thesis for Master of Criminal Law and Criminology, University of Tehran. (In Persian)

Bastien, P. (2006), L'exécution publique à Paris au XVIIIe siècle Une histoire des rituels judiciaires, Seyssel, Éditions Champ Vallon. (In French)

Caruchet, W. (1981), Bas-fonds du crime et tatouages, Monaco, Éditions du Rocher. (In French)

Castro, T. (2011), Une cartographie du crime: les images d'Alphonse Bertillon, Édition électronique, PP 1-27. (In French)

Elliott, C & Vernon, C. (2008), French legal system, Translation: Safar Bigzadeh, 1st ed, Publications by Samt. (In Persian)

Farcy, JC. (1990), Le casier judiciaire au XIXe siècle, Bulletin du Centre d'histoire de la France contemporaine, n° 11, Université de Paris 10 Nanterre. PP 5-30. (In French)

Grunvald, S. (1993), La conservation des condamnations pénales: étude du casier judiciaire, thèse de doctorat, Droit pénal, University of Poitiers. (In French)

Heydari Dehaghani, F & Nouzari, M. (2019), Studying Legal and Juridical Fundamentals of Restoration of Prestige in Penal Affairs, Journal of Islamic Jurisprudence and Law, Vol 11, No 22, PP 41-76. (In Persian)

Homae Cherae, P, HabibiTabar, H & Qaumzade, M. (2019), Investigating the inherent Dignity of human beings in penalties for Of Deprivation Of Social Rights, Journal of Culmination of Law, Vol 5, No 3, PP 22-60. (In Persian)

Jafari Langroudi, MJ. (1999), Extensive in Legal Terminology, 1st ed, Vol 3, Publications by Ganj Danesh. (In Persian)

Laurent, L. (2006), Le lieutenant Camille Pierre, un passeur des innovations criminalistiques policières dans les pratiques judiciaires des gendarmes à la Belle Époque. Édition électronique, PP 1-27. (In French)

- Makarem Shirazi, N, (1989), *Sample Interpretation*, 5th ed, Vol 26, Publications by Islamic Books. (In Arabic)
- Mohammadi Manesh, M. (2013), *Legal and Criminological Review of Criminal Records: Necessities and Challenges*, Thesis for Master of Criminal Law and Criminology, Kashan University. (In Persian)
- Mousavi Khoei, SAG. (2014), translation of *buildings takmilat alminhaji*. Trans: Syed Hashem Bathaei Golpayegani, 1st ed, Mizan Publications. (In Persian)
- Najabati, M. (2002), *Scientific Police (Scientific Discovery of Crimes)*, 1st ed, Publications by Samt. (In Persian)
- Nobahar, R. (2014), *Rethinking Jurisprudential Evidences for the Death Penalty in Relation to Repeation of Specific Crimes (Hudud)*, *Journal of Criminal Law Research*, Vol 2, No 5, PP 9-46. (In Persian)
- Normandeau, A (1969), *Pioneers in Criminology: Arnould Bonneville de Marsangy (1802-1894)*. the *Journal of Criminal Law, Criminology, and Police Science*, Vol 60, No 1, PP 28-32. (In French)
- Perrot, M. (1975), *Délinquance et système pénitentiaire en France auxixe siècle, dans Annales, Économies, Sociétés, Civilisations*, Vol 30, No 1, PP 67-91. (In French)
- Pourghahramani, B & Teymouri, M. (2022), *A Reflection on Subordinate Punishments in Iran Criminal Law*, *Journal of Studies of Islamic Jurisprudence and Basis of Law*, Vol 15, No 44, PP 189-208. (In Persian)
- Pourghahramani, B & Teymouri, M. (2021), *Challenges Facing Judicial Record Organization as Scientific Crime Detection Tool Emphasizing Judicial Recorded Regulations Approved in 1398*, *Journal of Karagah Scientific*, Vol 14, No 53, PP 59-78. (In Persian)
- Pradel, J. (2008), *Droit pénal comparé*, Paris, 3e éd. Les publications Dalloz. (In French)
- Renneville, M. (2014), *C'est a la prison a reconnaitre les siens De l'anthropometrie judiciaire a la biometrie contemporaine*, Édition électronique, PP 1-40. (In French)
- Ruopoli-cayet, S. (2003), *Arnaud Bonneville de Marsangy (1802-1894): un précurseur de la science criminelle moderne*, Paris, Les publications The Harmattan. (In French)
- Sadeghi Jafari, M. (2009), *A comparative study of criminal records in the Iranian legal system with the United States*, Thesis for receiving a master's degree in criminal law and criminology, Qom University. (In Persian)
- Saillard, A. (2015), *L'Autre dans les mécanismes étatiques de contrôle de la mobilité (France, seconde moitié du, XIXe siècle) dans Politique européenne*. Vol 47, No 1, PP 94-121. (In French)
- Seron, V & Simon, J. (2002), *La loi du 8 août 1997 relative au casier judiciaire central*, *Journal des Tribunaux*, PP 97-107. (In French)

- Schnapper, D. (1991), *La France de l'intégration: Sociologie de la nation en 1990*, Paris, Éditions Gallimard. (In French)
- Sheikhzadeh, M. (2005), Criminal record in the Iranian legal system, *Journal of Allameh*, Vol 7, No 1, PP 75-104. (In Persian)
- Sharifi, M & Rajabiyah, M H. (2016), Investigation of criminal records and certificate of no criminal record in Iranian law, *Journal of Political Science, Law and Jurisprudence*, Vol 2, No 2, PP 19-29. (In Persian)
- Waezi, MM & Qabuli Durafshan, SMT. (2010), A Deliberation on "Repetition of Crime" in Imami Jurisprudence and Iranian Law, *Journal of Figh ana Usul*, Vol 42, No 84, PP 185-209. (In Persian)
- Valicourt de Séravillers, Hd. (2009), *La Preuve par l'ADN et l'erreur judiciaire*, Paris, Les publications L'Harmattan. (In French)
- Van de Kerchove, M. (2005), *Quand dire, c'est punir: essai sur le jugement pénal*, Publications Fac St Louis, Dans *Revue interdisciplinaire d'études juridiques*, Vol 56, No 1. PP 213-215. (In French)
- Vigier, Ph, Faure, A & Dalotel A. (1987), *Maintien de l'ordre et polices en France et en Europe au xixe siècle*, Paris, Les publications Creaphis, coll Silex. (In French)

